

Едвард Лукас – письменник і консультант, що спеціалізується на європейській і трансатлантичній безпеці. Його досвід також включає енергетику, кібер-безпеку, шпionаж, інформаційну війну, російську зовнішню політику та політику безпеки. Багаторічний кореспондент в різних східноєвропейських країнах та колишній головний редактор найважливішого у світі інформаційного тижневика “The Economist”, зараз є першим віце-президентом Центру Аналізу Європейської Політики (СЕРА). Він тримає щотижневу колонку в Лондонській “Таймс”. Володіє німецькою, російською, польською, чеською та литовською мовами.

Досвідчений телеведучий, оратор, модератор та експерт, Едвард Лукас читав лекції в Гарвардському, Оксфордському, Кембриджському та інших провідних університетах. Він є постійним учасником програм на міжнародні теми BBC та Newsnight, а також «Start the Week», NPR, CNN та Sky News.

У 2008 році він написав книгу «Нова холодна війна. Як Кремль загрожує і Росії і Заходу», після чого в 2011 році було проведено розслідування про шпигунство Схід-Захід. Його остання книга – це кіберфобія. Він також робить дописи в сфері релігії та етики ЗМІ.

10 помилок у сприйнятті Росії

Колись перейматися через зовнішню політику Росії вважалося ексцентричним заняттям. Нині це мейнстрімна позиція.

Але не бракує їй помилкових думок, а вони стоять на заваді тому, щоб адекватно реагувати на шкідливі витівки Кремля. Нижче перелік із десяти основних хибних уявлень:

1. **«Воєнна загроза».** Так, в Україні справді війна. Так, нашу присутність у країнах Балтії потрібно посилювати далі. Так, деякі сучасні озброєння (чи принаймні їхні прототипи) у Росії вражають. Проте РФ не наддержавна з військовою міццю Радянського Союзу й не потягне повномасштабної війни із Заходом. Блеф і залякування відіграють важливу роль у її поведінці, однак це лише частина значно ширшого арсеналу збірної війни росіяні.

2. **«Нова проблема».** Нова вона тільки для тих людей, які раніше не звертали уваги на Росію. Радянський Союз започаткував політичну війну. Неоколоніалістське залякування сусідів стартувало ще до Владіміра Путіна. Спитайте балтіїців, грузинів, молдаван та українців. Вони та й інші народи застерігали Захід ще в 1990-х роках, але ми не слухали.

3. **«Усе через «фейкові новини».** Цей аж ніяк не корисний термін нині означає не більше, ніж «висвітлення в ЗМІ, яке мені не подобається». Крім того, інформаційні операції тільки один, помітний інструмент із кремлівського арсеналу. Елементи, яких ми не бачимо, мають хвилювати нас куди більше.

4. **«Ми самі винні».** Мислення на Заході досі отруєне спробами поставити моральне дорівнює між різними сторонами. Мовляв, тактика росіяні аж ніяк не гірша за ту, яку в минулому застосовували країни Заходу. Ще один аргумент: ми спровокували Кремль розширенням НАТО та ЄС. Обидві думки хибні. Захід відстоює заснований на чітких правилах міжнародний лад, що сформувався після 1991-го та забезпечує принаймні якийсь справедливий захист слабких від сильних. Росія хоче замінити його системою «хто сильніший, той має рацію». НАТО та ЄС прийняли нових членів не тому, що реалізували щось на зразок імперіалістичного проекту, а тому, що колишні комуністичні держави відчайдушно стукали у двері й просили їх прийняти, зокрема через те, що бачили, куди рухається Росія.

5. **«Уся проблема в США».** Хоч як дивно, у дискусіях американців про Росію – як тих, хто перебільшує її втручання, так і тих, хто заперечує його, – превалює соліпсизм. Тим часом Росія застосовувала свою тактику в десятках інших країн. Американці могли б скористатися їхнім досвідом.

6. **«В усьому винен Путін».** Російський лідер – симптом наших проблем із Росією, а не причина. Тамтешня ксенофобська клептократія та імперіалістичний менталітет мають глибокі коріння. Вони існували до Путіна й, поза сумнівом, його переживуть.

7. **«Росію не спинити».** Демонізація Путіна є помилкою, але так само помилково переоцінювати його вплив. Росія за сутністю слабка й відстала країна, що не здатна конкурувати із Заходом. Наша проблема в цьому разі – не дефіцит ресурсів, а брак скоординованих зусиль і волі до протистояння. Якщо захочемо – це легко виправити.

8. **«Усе позаду».** Захід справді почав прокидатися. Росія справді переживає фінансову скруту й інші негаразди. Режим у РФ справді потерпає від внутрішніх розколіїв і різних проблем. Та проголошувати перемогу вже нині було б геть легковажно.

9. **«Це другорядна проблема».** Так, у довготривалій перспективі Китай – набагато більший і небезпечніший противник. Однак вразливість нашого суспільства, із якої користається Росія, можуть експлуатувати й корумповані лідери комуністичного Пекіна. Якщо наш глибоко вкорінений трансатлантичний альянс не витримає випробовування тут, у Європі, чи маємо ми шанси зберегти єдність Заходу, коли доведеться зіткнутися з проблемами в Східній Азії?

10. **«Головне – стримування».** Кинути всі зусилля на санкції та інші методи стримування спокусливо. Але від загроз, перед якими наше суспільство слабе: брудні гроші, мафія, інформаційні атаки, маневри в дусі «поділяй і володарюй», підривна діяльність тощо, нікуди не подітися. Уміння застосовувати методи стримування – важлива умова нашого виживання, але недостатня. Значно ефективніше буде ще й боротися зі своїми слабкостями.

Опубліковано в “Тижень Іа”